

Müsürli «TikTok» fenomeni «ahlaksyzlyga itermekde» aýyplanyp tussag edildi

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Müsürli "TikTok" fenomeni "ahlaksyzlyga itermekde" aýyplanyp tussag edildi MÜSÜRLI «TIKTOK» FENOMENI «AHLAKSYZLYGA ITERMEKDE» AÝYPLANYP TUSSAG EDILDI

Hanin Hossam «ahlaksyzlyk etmekde we ahlaksyzlyga meýil etdirmekde» aýyplamasы bilen tussag astyna alynyp, garşysyna derñew işi açyldy.

Müsürde sosial mediýa ulgamy TikTok-da fenomen hökmünde tanalýan Hanin Hossam «maşgala ýörelgelerine we gymmatlyklaryna zyýan ýetirmek, halkara internet torundaky sosial mediýa ulgamlary arkaly şahsy saýtlar we hasaplar gurmakda» aýyplanyp tussag astyna alyndy.

Hemme zadyň başy iki ýyl öñ internet ulgamynyň eýesi hytaý kompaniýasy bilen şertnama baglaşmagyndan soñ başlady.

Kompaniýa Hanine videolaryny ýigrimä ýetirse aýda 400 dollar bermegi teklip etdi.

Haniniň videolarynyň şowly çykmagyndan we köp sanly agza

tarapyndan yzarlanylп başlamagyndan soñ kompaniyá Hanine elektron şertnama ugradyp, täze şertnama geleşik baglaşdy. Täze geleşikde wideolary ýekelikde düşürmek we kompaniyanyň ugratjak belli etiketleri bilen ýaýratmak şerti goýuldy.

*Sosial mediýada paýlaşan wideolary sebäpli ýurdunda çekişme döreden müsürlı Hanin Hossam (**Facebook**)*

Haniniň yzarlaýy agzalarynyň köpçüligi çagalardan we ýaslardan ybaratdy. Hanine tölenýän hak hem yzarlaýy agzalar artdygysaýy artdy.

Internet işjeñligi artan ýaş gyzyň hytaý kompaniyasynyň ygtyýarlylary we Müsürdäki birtopar adam bilen «professional» gatnaşyklary-da güýçlendi.

Ol millionlarça agzasy bilen TikTok-daky ýa-da beýleki ulgamlardaky wideolarynyň bloklanmakdan ýa-da garşysyna işlenmekden goralar ýaly derejä yetdi.

#نعتت والله _النفسية لامتنا pic.twitter.com/LyPS50LMRG
– Haneen Hossam Style – حنين حسام (@haneenhossam_) April 26, 2020

• Öz sanly agentligini gurdy

Şeýle uly üstünlikden soñ Müsürdäki beýleki sosial mediýa ulanyjylarynyň kömegin bilen sanly ulgamda «agentlik» gurmagy meýilleşdiren Hanin agentligini mahabatlandyrmak üçin wideorolik taýýarlady. Wideoda 18 ýaşan syratly fenomenler gerekdi aýdyldy.

Munuň üsti yzly-yzyna taýýarlanan videolardan doldy. Düýş ýaly köp sanly ýaşajyk gyzlar gowy niýet bilen internet fenomeni boldualr. Emma agentligiň studiýasynda «müşderiniň» göresi gelýän ýerlerini görkezýän kameranyň nyşanasыndan çekilen görnüşlerde synanyň käbir ýerleriniň gelşiksiz ýagdaýda düşürilýändigini duýdular. Agentlikdäki gözden geçirisen geçen gyzlaryň aglabasynyň ýapyk geýinýän gyzlardygy bolsa hasam ünsi çekdi.

Hanin Hossam iş şertlerini we tekliplerini şeýle düşündirýär: «Agentligimde at-abraýa hasam köp üns berilýär. Ýeke-täk zerurlygymyz: nuranalyk, gowy atmosfera we göze ýakymlylyk. Durmuşyňzyň gapysyny müşderileriňiz we adamlar girende sizi ýagşy, owadan we sylag-sarpaly ýagdaýda tanar ýaly açyň».

Iş teklipleri boýunça Hossam «Her tabşyrygyň 36 dollardan 2 müň, 3 müň, 4 müň dollara çenli üýtgeýän haky bar» diýýär.

- «Meniň üçin abraý iň esasy zat»

Hossam edýän işi boýunça şeýle diýýär:

«Bu diňe «gowy saýlawlar etmegini» we «az-owlak gowy görünmegini» talap edýän aňsat işe öwrülmezden öñ zenan agzalar üçin ýygjam zähmet düzgünlerine eýermeli iş. Saýtyň berk talaplary bar. Eger bir agza özünü çakdanaşa agressiw we howply hasaplap ugrasa, ol şobada bloklanýar. Meniň üçin at-abraý birinji orunda durýar».

- **Ilki linç, soňra tussag**

Hossam birnäçe gün öñ düşüren wideosynda koronawirus ýokanjy zesarly öýde geçirilen wagtyň gyzlary bu ulgamdan peýdalanmaga iterjekdigini aýtdy. Munuň üçib birnäçe kişi ony «jelepçilik» etmekde aýyplady.

Birnäçe sosial mediýa agzasy we onlarça teleýaýlam alypbaryjylary tarapyndan ýaş gyzy berk ýazgardylar. Mundan soň Hanin Hossam «ahlaksyzlyk etmekde we ahlaksyzlyga itermekde» aýyplanyp, tussag astyna alyndy we garşysyna iş gozgaldy. Yzyndan baş prokuror derňew işi guitarýança ätiýaçdan tussagda saklanmagyny makul bildi.

- «Gymmatlyklara zarba»

Baş prokuror Hammade es-Sawi bu boýunça beren beýanatynda «şübhelenýäniň jemgyýetde maşgala ýörelgelerine we

gymmatlyklaryna zarba urmak, halkara ulgamlar arkaly şahsy saýtlar we hasaplar açmak, dolandyrmak, ulanmak bilen birlikde ýaş gyzlary bu etmiše höweslendirmek we olaryň maddy ýeter-yetmezçiliginden peýdalanyп, maddy bähbit gazarmak üçin ulanmakda» aýyplanjakdygyny aýtdy.

رامز ترند اي بس

فین بتوع الفوتوشوب ..! pic.twitter.com/xK7VE5x4k5

– Haneen Hossam Style – حنين حسام (@haneenhossam_) April 24, 2020

• **Uniwersitetdenem kowlup biler**

Resmi beýanat bilen çykyş eden Kair uniwersiteti Hossamyň «halkyň ahlagyny bozýan, uniwersitetiň gymmatlyklaryna we ýörelgelerine çapraz gelýän hereketleri edendigi üçin» hukuk boýunça bölüme ugradylandygyny mälim etdi.

Kair uniwersitetiniň rektory Muhammet Osman el-Hişt beren beýanatynda Hossamyň okuwdan çykarylmagynyň ahmaldygyny aýtdy.

• **Ahlak we at-abraý çeküşmesi**

Teleýaýlymlardan başlap sosial mediýa, ýokary okuw jaýynyň rektoryndan başlap prokurora, polisiýa čenli Hanin dawasyna degip geçen hemmeler tarapyndan agzalmaga başlanan «ahlak», «at-abraý», «jogapkärçilik» ýaly sözler wideolarynda ahlagy, at-abraýy, sylag-hormaty saklaýan Hanin Hossam bilen bile guyardy. Ahlak, at-abraý, jogapkärçilik ýaly sözler «TikTok» we «Likee» ulgamlaryndaky düşündiriji wideolarynyň aýratynlygydy.

هرم مصر (@haneenhossamofficial_)'in paylaştığı bir gönderi (6 Nis, 2020, 3:33öö PDT)

• **Türban we moda**

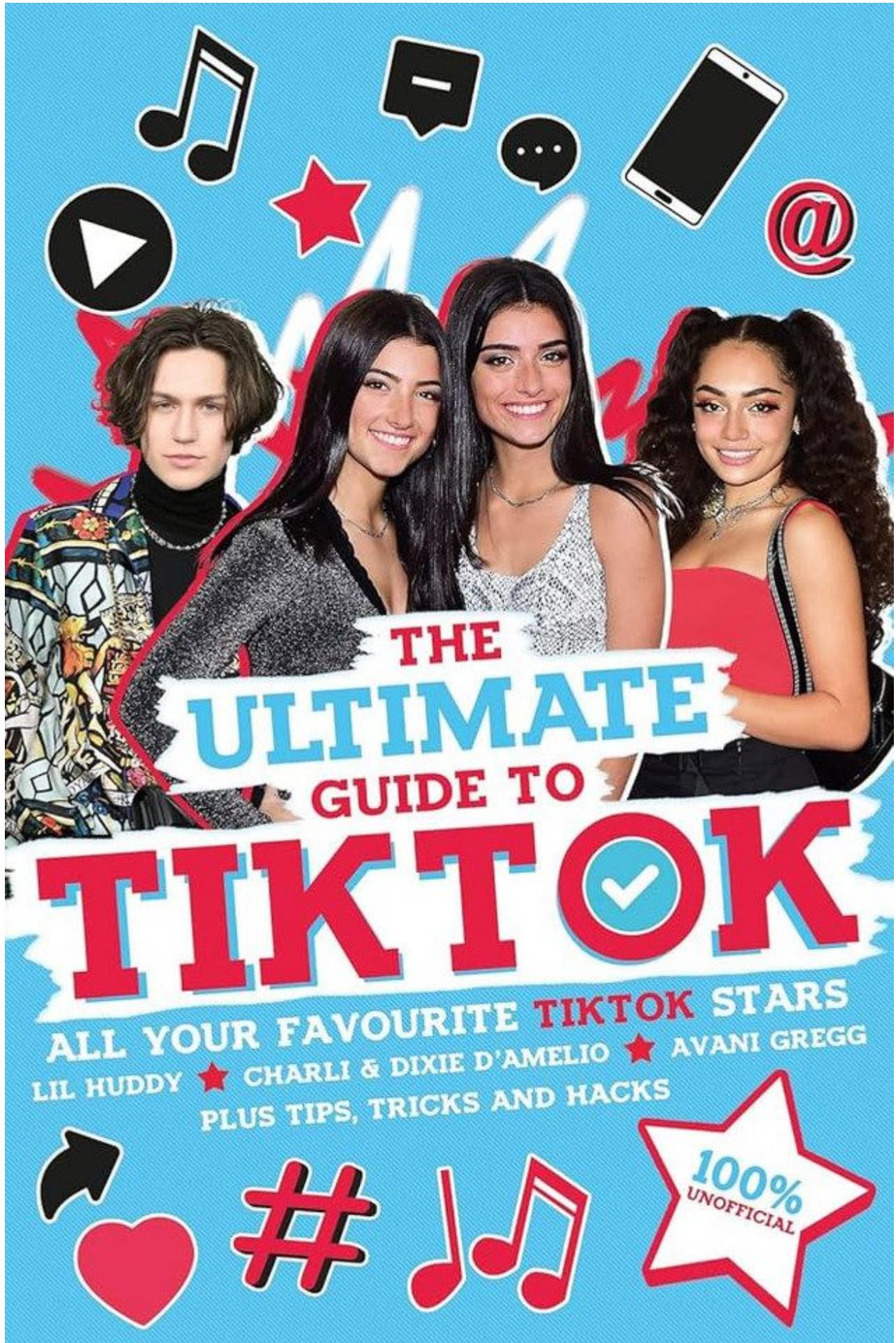
Jemgyýetçilik kabul etme düzgünleri Hanin Hossamyň korona döwründe we karantin wagtynda «TikTok» ulgamynda baýdagynyň parlap, meşhurlyga ýetmegi bilen möwjedi we ulaldyldy.

Habar beriş serişdeleri oňa «TikTogyň gurbany» diýýär. Ene-atalar ulgamyň gadagan edilmegini, howpsuzlyk we beýleki strukturalaryň bu ulgamy ulanmakdan el çekmelerini talap edýärler. Sosiologlar we psihologlar meselä Müsürdäki gyzlaryň «ahlagyny bozýan bela-beter we özüňi alyp barşyňa täsir edýän tragediýa» hökmünde baha berýärler.

Müsürlileriň aglabा köpcüligi talyp Hanin Hossamyň ahlak sistemasyna howp salýandygy, özlerini muňa örklän adamlaryň ýörelgelerine we idealizme batan jemgyýet däplerine gönükdirilen howp-hatar hasaplanýan mesele bilen gyzyklanýarlar.

Käbirleri kakalary saçynyň ýapykdygyna garamazdan gyzynyň «saçyny açık» ýagdaýda goýbermäge göz ýumandygy we ejeleri bolsa gyzyna ahlakly bolmagy öwredip bilmändigi üçin aýypladylar.

Ene-atanyň dindar jemgyýetde ýasaýan ýaş gyza gündogar däp-dessurlaryna yslamy ýörelgelere bagly galmagy talap edýän ahlak terbiýesini bermändiklerini aýtdylar.

- «Şan-şöhrat ýeňilkelleligi»

Sosilogiýa boýunça professor Samiye Hadar Hossamyň hereketlerini soňky ýyllarda jemgyýetiň görnetin ahlak çöküşliginiň subutnamasydygyny we şeýle bolgusyzlyklary sosial mediýadan ýaýradyp, hemmeleriň ahlagynyň bozulmagyna goşant goşandygyny aýtdy.

Başga bir sosiologiýa professory İnşad Izzeddin hem şol aýyplamalary ýöñkände ýaş gyza berilen terbiýäniň «pesdigini», «şan-şöhrat ýeňilkelleliniň» at-abraýy saklamak gaýgysyndan öñe geçendigini aýtdy. Izzeddin «Jemgyýetde şeýle bikanun we adaty däl ýollar bilen at gazarıma gönügen gyşarmalar bolmazlygy üçin Hossama garşıy kanunu çäreleriň kabul edilmegi gerek. Berk temmi çäresini bermeli» diýdi.

Aýyplamalary çap etme we ýaýratma meselesinde şolar ýaly tagalla eden şowhunly programmalarda, egin-eşik geýip jemgyýetiň ahlagyny we ýaş gyzlaryň ar-namysyny goramak üçin «Likee» we «Tik Tok» ulgamlarynyň gadagan edilmegine çagyryşlar edilip, ene-atalardan öýlerini berk gözegçilige almak we gyz maşgalalary berk gözegçilikde saklamak talap edildi.

- A onuň agzalarynyň ýagdaýy näme?

Gülkünç ýeri jemgyýetiň ahlagynyň Hanin Hossamyň bir böleginiň erkekleriň we ýaşlaryň düzýän millionlarça agzasыndan täsirlenmeýänligidi. Hasam beteri soňky elli ýyl bări her dürli zorluguň artyp barýan ýurtda jemgyýetiň ar-namysyna hiç bir ýagdaýda tegmil düşmändir. Şuňa meňzes görnüşde jemgyýetiň gymmatlygy aýal-gyzlary kanunu hak-hukuklary bolan mirasdaky paýlaryndan mahrum edilmelerinden ýa-da kämillik ýaşyna yetmedik 12 ýaşly gyzjagaz bilen nikalaşmaga rugsat berilmeginden, gyzlaryň mekdebe goýberilmezliginden ýa-da äriniň aýalyny urmagynyň ýaramazlyk hasaplanman, maşgalanyň öz içindäki mesele hasaplanýanlygyndan ýeke çyzyk alman sypyp bildi. Emma jemgyýetiň ahlagy, ar-namysy Hanin Hossamyň videolaryndan soň ýer bilen ýegsan bolanmyş. Hernä ýaş gyzy günükär hasaplamaýan ýek-tük seslerem çykman duranok.

Žurnalıst Taryk eş-Şennawi ýazan makalasynda mediýanyň meşgullanan pişesi şübhelenýäniň günäsi boýnuna goýulýança bigünädigi pikirine goldanýandygyna garamazdan Hossamy jogapkärçilige çekendigini we mediýanyň Hossama garşıy ylla prokurora dönendigini aýtdy. Eş-Şennavi Hossam hakda «köpcülikleýin diýdimzorlukdan usak, adalatly derñewiň geçirilmegine garaşýandygyny» sözünüň üstüne goşdy.

Gyzyň günäsiniň ýokdugyny öňe sürüyän birnäçe kişi ony jemgyyetiň gurbany hökmünde görýärler / **Fotosurat: Hanin Hossamyň Facebook hasaby**.

- **Jemgyyetçiliğin ruhy ahwaly**

Jemgyyetiň dürli gatlaklary, aýratynam gulaklaryna ilen ýa-da gözleriniň öñünde bolup geçen hereketler we aýalyň eşigi bilen gyzyklanýanlar ahlak sakçylygyny etmäge dyrjaşdylar. Olaryň pikiriçe «masgaraçylykly» hasaplanýan egin-eşikler we bijaý görülýän hereketler gizlin saklansa zyýany ýok.

Lukman we ýazyjy Halid Muntasir bu barada «Jemgyyet internet arkaly gyzlaryň mertebesine ýeten futbolça göz ýumup bilýär» diýdi. Muntasir ahlak meselerinde iň möhüm ülňiniň muny aşan we ony bagışlap bilýän «jemgyyetçilik ruhy ahwalydygyna» yşarat etdi. «Alla Setdardyr (aýyplary, kemçilikleri, hatalary örtüjidir). «Aýyplary örtmekde gije ýaly bolmaly» diýýärler. Bir zenan ýalňyşanda bolsa «Ýarym hijab we kemputyň açık galmagy siňekleriň üýşmegine we ryzkyň azalmagyna sebäp

bolýar» diýýärler. Sagdyn jemgyýetiň özünü alyp baryşlaryna baha berilýän ölçegi we ülňüsü bar. Emma ikiýüzli ülňi ýola goýulmagy käbirleriniň ar-namys meselesinde perişdä dönüp, özgeleriň mähremiýetine burnuny sokma gylgyl jemgyýetiň astigmatizmden we beýleki gymmatly öwrülişiklerden kösenýändigini aňladýar» diýdi.

• «Meniň gymmatlyklarym»

Hossam tussag astyna alynmazdan we özünü aklamaga synanyşmazdan öñ paýlaşan iň soňky wideosynda saçlarynyň görünmändigini ýa-da tenini güjeňleýän eşikler geýmändigini, ähli wideolarynda bolşy ýaly ar-namysyny gorap gelendigini görkezýän şekil berdi. Elleri bilen gymmatlyklaryň ölçegini görkezýän kelte ýeňli eşikler geýmändigine ýşarat etdi.

Haniniň adynyň «etmiş» dünýäsine garyşmagynyb we «Likee», «TikTok» ulgamlary üçin wideolar düşüren gyzyň «100 million adamý ahlaksızlaşdırma howpuny abandyrandygy» üçin geň galdyryjy ýagdaýda tussag astyna alynandygy hakdaky habarlaryň mediýada peýda bolmagynyň yzyndan dünýäniň dürli ýerlerinden özlerini «influencer» («täsir ediji») diýip tanadan sosial mediýa ulanyjylary «#haneenhossam» etiketkasy bilen onuň wideolaryny we bloglaryny paýlaşmaga, hasam köp agza we pul

toplamaga dowam edýärler.

- **Sosial mediýa we linç medeniýeti**

Sosial mediýa ulanýan ýaş gyzlardyr ýigitlerem Hanin Hossamyň wideolarynyň ulanylyp, ony ýaňsylaýan we çynlakaý formada şahsy hak-hukuklaryna dil ýetirýäm videoklipler ýaýradyp, heniz sudýanyň öňüne çykarylmadık gyzy aýyplaýanlaryň hataryna goşuldylar.

Hanin özünü influencer (интернет-знаменитость) hökmünde tanadan ýaş ýigidiň hüjüm edijilikli wideolarynyň birinde «bihaýa zenan» diýip garalandy. Beýle garalanmagynyň sebäbi-de kellesini yza gaňryp boýnuny görkezmegidi. Ýaş ýigit «özünü sylaýan bolsa boýnuny açmazdy» diýdi.

Beýleki bir ýandan Müsürde sosial mediýa saýtlaryny ar-namysa howp salýan, däp-dessurlary bozýan we ýok bolup gitmäge getirýän platformalar hökmünde görýän we käbirleriniň ýapylmagyny, käbirleriniň bolsa yzarlanylmasgyny talap edýän «Hummat'ıl-Fazilet» («Fazylaty gorayánlar») toparynyň gazaply hüjümine uçrady.

«TikTok» ulgamynyň Müsürdäki ýaşlaryny arasynda juda meşhurdygyna we agza sanynyň korona ýokanjynyň ýaýramagy bilen maksimum derejä ýetendigine ünsi çekilýär. Şol ulgamda Hanin Hossamyň wideolaryndan has öte geçenräk hasaplap boljak gyzlaryňam paýlaşýan wideolary bar. Emma olaryň ýeterlik derejede agzasy we giň tomaşaçy gatlagy ýok. Çünkü olaryň wideolary «goramaga degişli ahlagy berjaý etmäge jogapkär» jemgyýetçilik gatlaklaryna heniz ýaýrap ýetişmedi.

Emine HAYRI,
žurnalist.
Çarşenbe, 29.04.2020 ý. Publisistika